

I klasė, kap ėr priš 35 metus, i sosėtėkėma atvikusius aukliėtėnius kvėit muokītuojė Šlevinskienė Bruonė

(Atkelta iš 3 p.)

gīvenėma rajonūs ni nežėnuojė ėr tonkė nesoprata, ka Vilniou ėr Skoudė gīvenėms geruokā skėras.

Tad daugelie sritiū tās laikās ni teuorėškā, ni praktėškā tuom reformuom nebvuom pasėrėngė. Je šnekiesem aple žėmės ūki, tā išardiem lig tuol bovusius tarībėnius ūkius, koukuozus, išdraskiem fermas, sandielius, mekanėnės dėrbtovės, paukštīnus ėr i nū vėita nieka gera nepasiūluojiem. Praktėškā nieka. Palėkuom žmuonis, katrū daugoma bova ipratė ne sava sprėndėmus priijimietė, vuo tik kėtū valė vīkdītė, ligo ont le-da. Šimtā, tūkstontė žėmės hektaru, ka ėr valduomė jau tėkrūju šėimininku, bova pasmerktė dėrvuonoutė... Žmuonis, daugiausė jaunė, katrėms reikiejė gīventė ne pu keliū metu, vuo šėndėin, dabā, katrėi nuoriejė gīventė geriau nego anū tievā, pradiejė tus nedėdėliū rajonu cėntrus, miestelius, bažnītkaimius, kaimus palėktė – parsikielė gīventė i dėdlesnius miestus, išvažiava laimės ėiškuotė i užsieni. Anėi šėndėin i gimtuosės vėitas tonkė jau beparvažioun tik par atuostuogas – tievū ar anū kapū aplonkītė... Par tus do dešimtmetius daug tū suodību, katruos onkstiau gīvībė skleidies ėr gīvenėms vėrė, jau ėr neatkelamā sonīkosės ėr tuoliau nīkst.

Tėp ėr mažie tū gīventuoju puovincėjuo, valstībė vės sunkiau ėr sunkiau daruos tuos nedėdėlies gīvenvieties ėšlaikītė vėdorėnės muokīklas, vākū darželius, kėtas savevaldībiem, seniūnėjuom priklausontės ėstai-gas. Jaunė žmuonės ėr tuoliau ne nu anū priklausontiu aplėnkībiu ėr vertamė keltėis gīventė i dėdmiestius, kor anū vākā gautom normali išsėlavėnėma, kor galietom rastė darba ėr pragīventė.

Je nuorietomem rastė išėiti iš sosėdariosės situacėjės, rėktom valondū valondas so ivairiū sritiū spece-listās aptarėnietė tus rėkalus, ne vėina teuorėni vaduo-vieli parašītė, daugībė istatīmu pakeistė.

Šėndėi ėr tėp, kāp ėr. Rogsiejė pėrmuom dėnuom, atvažiavė i sava klasės draugū sosėtėkėma, katros Lėn-kėmūs bova organizouts pu 35 metu anuos baigėma, muokīkla raduom tuo patiuo vėituo, dar gražiau išpoušta ėr išblizginta. Ėr kels i muokīkla tas pats, tik ka kels iš anuos jau stėprė patrupiejės. Iš tuos muokīklas uns jau nebved tėisė i Vilniaus universiteta, katros vėi-nintelis iš Lietovuos aukštūju muokīklu ėr itrauks i ge-riausiūju pasaulė muokīklu sārāša (ėr tarp tū, katrėi pėrmājemė 500 aukštūju muokīklu sārāšė).

APLE KOU SVAJUOJEM ĖR KOU RENKAMIES?

Tėik šės, tėik ėr praejosės sovietėnės laikās gabes-nė Lietovuos vīresniūju klasiu muoksleivė liuob svajuotė, bėngė vėdorėnė, muokītėis Vilniaus universitetė, Vil-niaus inžinerėnemė statības institutė (dabā – Vilniaus Gedimina teknikas universitets), Kauna teknuoluogėjės institutė (dabā – Kauna teknuoluogėjės universitets). Pu Lietovuos nepriklausuomībės atkūrėma aukštūju muokīklu skaičios Lietovuo stėprė išauga. Šėndėin Žė-maitėjės regėjuonė gīvenou muoksleivė, jau tor galėmībė aukštuoju muoksla dipluoma siektė ne tik Klaipieduo, Šiauliūs, Telšiūs, bet ėr tuokiūs miesteliūs kap Skouds. Kėts klausėms – studėju kuokībė. Būtėnt mėnka stu-dėju kuokībė Respublikas perėferėjuo veikontuos aukš-tuosies muokīklus, ėr ne tik anuos, vės dā daugoma gabiū jaunuoliu vert važioutė muokītėis i Vilniu, Kauna, užsienė šaliū aukštuosės muokīklas.

Jau greitā abitūras egzamėnus Lietovuo laikīs kar-ta, katra ėe išauga ėr vėdorėnės muokīklas bėngė ne tievū, vuo sava senieliu ar kėtū artėmūju užaugintė ėr ėšauklietė, nes anū tievā viel, tū patiū ėr kėtū aplinkībiu vertamė, douna pelnuos, vākū išlaikīmou piningū užsė-dėrb gīvendamė užsienie. Tu muoksleiviu, kartū tievā gīven užsienie, Lietovuo isėgėjos vėdorėni išsėlavėnė-ma, tėisos kels i užsieni; jau nebe pėrmus metus už-sienie gīvenontiu anū tievū patėrtės, rīšė, paded sava

vākams tamė užsienie isėtvėrintė.

Jaunĩms, katros palėikt Lietova, svajuo užsienie gera specelĩbė isėgĩtė, darba sosėrastė, prasėgĩventė. Gĩvenėms Lietovuo paskotėnės metās negerie, ekuonomikas nuosmũkis dėdliausis, tad, ka artėmiausės metās kas nuors tuo sritie stėprė pasėkeistom i geroujė posė, maža viltėis.

KOR NUTEK LIETOVUOS JAUNĖ PRUOTĀ?

Ėr tėp priartiejuom pri jaunũ žmuoniũ, anũ pruoitu notekiejėma i užsieni. Tema aktuali Ėr skaudi vėsā Lietovā. Ta proublema nier mažiau aktuali nego nesāmuoningā, bet tėik vėitas, tėik Ėr centrėnės valdiuos vĩkduoma Lietovuo perėferėjuo esontiũ kaimũ, miestieliu naikėnėma puolitika.

Lietuviu emigracėjės mastā paskotėnės metās nemažie. Statistika ruoda, ka pernā (2009 m.) emigracėjė Lietovuo pasiekė aukstomas – par metus 22 tũkstontė gĩventuoju deklarava, ka išvĩkst gĩventė i užsieni (2008 m. tuokiũ bova 17 tũkstontiu). Vuo kor dar tėi, katrėi nedeklarava, išvĩka gĩventė laikėnā (bent kol kas). Specelistā saka, ka tuokiũ gal būtė dar posė tėik. Tad ĩr tėkėmĩbė, kad 2009 m. Lietova neteka apie 30 tũkstontiu gĩventuoju. Aple posė anũ, kāp informou statistika renkontės institucėjės, sodara jaunė žmuonės nu 20 iki 35 metu omžiaus. Dėdėlė dalės anũ išvažiou muokĩtėis, kėtė, jau isėgėjė specelĩbė Lietovuo, ar anuos netoriedamė, isėdarbintė, keltė kvalifikacėjė, sėiktė karjeras. Paskotėnės metās dažniausė so Lietova atsėsvėikėnė jaunė žmuonis pasok i Jungtėnės Amerikas valstėjės, Dėdlioujė Brėtanėjė, Airėjė, Norvegėjė, Vuokĩtėjė, Olandėjė, Danėjė, Belgėjė. Dalės anũ, prĩš išvažioudamė, vės dā svajuo, isėgėjė specelĩbė, užsėdėrbė piningũ Ėr sogrĩžtė i Lie-

Kap Ėr priš 35 metus sosieduom i soulus sava klasie – Matematikas kabinetė

tova, bet dažniausė, isėtvėrintė užsienė šalies, sokūrė tėn šeimas, pasėjiemė paskuolas butams, nomams, muokslou, so kuožnās metās vės stėpriau ileid šaknis tuolėj nu gimtėnės Ėr tėp tėn vėsam laikou pasėleikt.

Dėl tuo šendėin jau Ėr tėi, katrėi iš pradiũ, nerasadamė būdu, kāp so teiktė darba anuo netorėntėms, džiaugies, ka žmuonis rond išėiti iš aklavietės Ėr išvažiou i užsieni, šendėin jau saka, ka dėdėlė proublema ĩr, ka Lietova besosėgroužėn tik maža dali i užsieni notekiejusiu pruoitu, darba ronku. Ne kas kėts, vuo tėi lietovė, katrėi šendėin gĩven Ėr dėrb užsienie, dabā galietom stėprė padietė Lietovuos ekuonomikā, katrā paskotėnės metās trũkst prouduktĩvoma Ėr nuovatuoriškoma. Mėslėjo, kad proutingė žmuonis, iš šuona vertindamė tou, kas vĩkst Lietovuo, galietom pasiũluotė, kāp mums isėvestė prijimtėna tvarka Ėr kėtuos srities – teisietvarkuo, kultũruo, švėitėmė, finansũs ir t. t.

LIETOVA PALĖIKT GABIAUSĖ?

Lietovuo lig šiuo nebova vedama statistika, kėik jaunũ žmuoniũ, kũ tik isėgėjė Lietovuo vėdorėni išsilavėnėma, išvažiou tuoliau muokĩtėis a dėrbtė i užsieni, kėik iš vėsa lietovaitiu studėjoun užsienė aukstuosies Ėr kėtuos specelistus rėngontiuos užsienė šaliũ muokĩklus. Netor tuokiũ žėniũ ni Statistikas departamėnts, ni Švėitėma Ėr muoksla ministerėjė. Ivairiausė tĩrėmā ruoda, ka aple 3–5 proucėntā Lietovuos abituriėntu kuožnās metās jau pasėrėnk studėjės užsienė šalies. Kāp skelb „Eurostat“ 2006 metās 3 proucėntā lietovaitiu stodėntu aukstuojuė muoksla dipluoma siekė stodėjoudamė kėtuos Euruopas Sājungas aukstuosies muokĩklus (i tou skaičio neieit tėi, katrėi muokĩtėis i užsieni boba išvĩkė trumpam, pagal stodėntu apsėkeitėmu prougramas Ėr kt.). Tas skaičios lig šiuol bova vėns iš mažiausiu Euruopuo, nes kėtũ šaliũ jaunĩms tradicėškā drousiau renkas studėjės užsienė šalies. Tas svetor stodėjoutėntiu jaunũ žmuoniũ proucėnts, pavĩzdiou, kaimĩnėnie Estėjuo 2006 m. sodarė 4,1 prouc., Sluovakėjuo – 10 prouc., vuo lietuviu pastarāsės dešimtmetės stėprė apgĩvendintuo Ai-

(Nukelta i 6 p.)

Kels gimtuojė miestelė gatvė pu 35 metu karto so auklietuojė

(Atkelta iš 3 p.)

rėjuo – net 14 procentu. Pastarāsės metās Euruopuo atlėiktamė tīrėmā ruoda, ka vės daugiau jaunū žmuoniū sava studėjuoms renkas užsienie veikontės aukštuosės muokīklas.

Kas iš lietovaitiu dažniausė renkas studėjės užsienie? Dėdėliū statistiku če net nerėk, ka pasakītomem, ka gabiausė őr turtingiausė studėntā, Vilniaus, Kauna, Klaipiedas stėpriausiu muokīklu (daugiausė – gimnazėju) auklietėnė. Lietovuos dėdmiestiūs jau őr nemažā tuokiū gimnazėju, katruos specelė uorėntou muokslėivius aukštuojė muoksla dėpluomu sėiktė užsienie. Tuokiuos őr panašiuos muokīklus paskotėnės metās atlėktas apklausas ruoda, ka net 50–60 procentu tū muokīklu auklietėniu svajuo studėjoutė užsienie.

Dar daugiau sosėrūpintė vert Lietovuos muokslėiviu, katrėi őr pripažintė Lietovuos őr tarptautėniu muokslėiviu olimpiadu laurėtās, apklausuos duomenis (apklausa 2009 m. atlėka viešuosės nuomonės őr rinkas tīrėmu kompanėjė „Factus“ karto so Švėitėma őr muoksla ministėrijė. Bova apklaustė 396 muokslėivė. 74 procentā anū noruodė, ka tuo-

liau planoun studėjoutė užsienie, 8 procentā, ka dā nier nutarė, važious studėjoutė i užsieni, a nė. Iš apklaustū tuokiū olimpiadu dalīviu, katrėi nebova tapė lauretās, aple 50 procentu tėp pat svajuojė tuoliau muokītėis užsienie őr tik 15 procentu apklaustūju pasakė, ka lėks studėjoutė Lietovuo.

ŽEMAITĖ IR KĖITĖ ƎR AMBICINGĖ

Iš tuo, kas pasakīta matuos, ka dėdliausis jaunū proutu notekiejėms Žemaitėjė kol kas ligo őr negrės, nebėnt tėi žemaitė vākā muokuos Klaipiedas bėndruojė lavėnėma muokīklus, a őr pamėnavuotu olimpiadu nogalietuojė. Ǝr vėinū, őr kėtū Žemaitėjė tor. Bet žemaitė, tėp pat őr jaunė, juk őr kėitė őr tor savėgarbas, ambicėju. Tā, je jaut, ka őr ne prastėsnė nego anū bėndraomžė, besėmuokou dėdmiestiūs, dėl kuo torietom őr i tou JAV veikonti bene pati garsiausi pasaulie Harvarda universiteta nepasoktė arba dėl kuo nepasirinktė anėms tėp pat pasaulie platė žėnuoma Oksforda universiteta, tarp geriausiu pasaulė aukštūju

muokīklu esonti Sankt Peterburga M. Luomuonuosuova valstībini universiteta, Kruokovuos universiteta?

Kad žemaitė tor tuokiū gabiū žmuoniū, ruoda őr netuolėma praeitės. Pasėveiziekėm, iš kuokė regėjuona őr kėlės vėins iš žīmiausiu Lietovuos muokslėninku, ėlgamietis Vilniaus universiteta rektuorios Kubilios Juons? Žemaitis ons őr. Žīmiausė mūsa omžiaus lietoviu literatūruologė Vilniaus universiteta proufesorė Daujuotītė Vėktuorėjė tėp pat őr kėlusi iš Žemaitėjės. Istuorikā Bumblauskis Alfreds (Vilniaus universiteta proufesorios), Butrėms Aduoms (Vilniaus dailės akademėjės rektuorios) – tėp pat žemaitė. Tou sārāša galietomem tėstė őr tėstė.

Pradiejuom gvildentė tou tema dėl tuo, nes mėslėjem, ka tuokiū őr panašiū žmuoniū Žemaitėjuo őr daug. Bet... Vīkdont neteisinga puolitika Lietovuos perėferėjės ekuonomikas, kultūras, švėitėma, žemės ūkė srities, tėms jaunėms proutams tonkė jau őr užkėrstis kels ne tik i užsienė geriausės aukštuosės muokīklas, bet őr i Lietovuos. Vėinus nuskins, somaituos vėsam gīvenėmou avarėjės, kėtus „nosuodins“ nepriteklė, tretėjė, netoriedamė tuokiū korepetituoriu, kap anū bėndraomžė Kaunė, Vilniou, Klaipieduo, kū tuoliau, tū daugiau negalies ni iš tuola so dėdmiestiu abiturientās sava žėniuom līgintėis.

ŽEMAITĖJĖS BAŽNĪTKAIMIŪS MUOKĪKLAS MAŽIE, BET KLASĖS TĖN ŠVĖISĖS...

Šėndėin mūsa tėkslos ne analizoutė, kuoki aukštuoji muokīkla Lietovuo ar užsienie őr geresnė, puopolesnė, kāp i anas gal istuotė, kor imanuoma muokītėis veltou, vo kor rėk muokietė őr kėik. Jimdamies